

УДК 338.483.12:745/749](477.86)

НАРОДНІ ХУДОЖНІ РЕМЕСЛА ТА ПРОМИСЛИ ГУЦУЛЬЩИНИ, ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ КОСІВСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Наталія Анінко, Оксана Смик, Вікторія Вінтоняк

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Розглянуто історичні аспекти розвитку народних художніх ремесел і промислів Гуцульщини та їхню роль в туризмі й житті місцевого населення. Проаналізовано сучасний стан галузі та виявлено основні проблеми, що уповільнюють її розвиток. Висвітлено пропозицій, що сприятимуть охороні та збереженню народних художніх промислів, їх популяризації як важливої складової розвитку туризму на Гуцульщині.

Ключові слова: народні художні промисли, ремесла, ресурси, туризм, Гуцульщина.

Постановка проблеми. Гуцульщина – своєрідний національно-культурний оазис, найбагатша історично-етнографічна область України з унікальною культурою, фольклором, декоративним і прикладним мистецтвом. Ця частина України дуже яскраво віддзеркалює душу, побут, традиції та цінності українського народу, що становить неабиякий інтерес для вітчизняного та зарубіжного туриста. На Гуцульщині впродовж багатьох років розвивались народні ремесла та промисли, які допомагали вижити місцевому населенню в умовах дефіциту родючих земель, відповідно і можливості ефективного ведення землеробства та тваринництва.

Перлиною гуцульського краю є Косівщина. Барвисті вишивки, килими та ліжники, мальовничі писанки, різьблені вироби з дерева й художні вироби з металу збагачують скарбницю українського народного мистецтва. Вони є знаними в багатьох країнах світу.

В умовах прискореного науково-технічного прогресу, активного впливу людини на навколишнє середовище і процесів урбанізації, збереження автентичної культури Гуцульщини й народних ремесел цього краю, стає важливою умовою та запорукою їх збалансованого, ефективного соціально-економічного розвитку. Перспективність таких територій можлива завдяки розвитку різних видів туризму, зокрема етно- та екотуризму.

Використання центрів народних художніх промислів Гуцульщини у туристичній галузі сприятиме як покращенню рівня життя сільського населення, яке традиційно займається народними промислами, так і пропаганді та пізнанню народної творчості цієї частини України. Тому вивчення особливостей народних художніх промислів Гуцульщини та відновлення традиційних для гірського населення домашнього ремесла й народного про-

мислу є особливо актуальним в наш час. Оскільки це – важливий чинник економічного розвитку цієї території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Культурна спадщина гуцулів та розвиток народних художніх ремесел Гуцульщини добре розкриті в працях науковців різних галузей. Серед них чимало як українських (В.О. Шухевич, С.П.Витвицький, І.С. Вах, С.А. Макарчук, М.М. Пророчук, Ю.П.Стефурак, О.Ю.Бордун, Г.М. Гуменюк, В.М. Клапчук, М.М. Лаврук, О.Слободян, Г.В.Симочко, І.А. Пелипейко), так і зарубіжних вчених (Д.Н. Гоберман, Ф.Ржегорж, Р. Ф. Кайндль).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Етно-культурний потенціал Гуцульщини виступає важливим чинником її економічного розвитку та робить привабливою для туристів. Проте, ці ресурси ще не є до кінця дослідженими та достатньо популяризованими. Зокрема, недостатньо інформації про подієві ресурси цієї частини України (свята, фестивалі, майстер-класи тощо). Більш детальну інформацію про них подають більшою мірою на місцевому (частково регіональному) рівні, а на всеукраїнському та міжнародному рівнях інформації дуже мало або вона відсутня взагалі. Крім того, дуже часто інформація не оновлюється, і в мережі Інтернет вона є застарілою.

Це все призводить до того, що на сучасному етапі ужиткова, прагматична цінність народних ремесел сприймається в ракурсі далекого історичного минулого, а накопичені естетичні цінності усвідомлюються як категорія суто музейна, неспроможна увійти в обіг сучасного життя. Також гальмують ці процеси наявні проблеми в політиці державної підтримки народних майстрів, стимулювання роботи їх творчих спілок та об'єднань. Більшість майстрів позбавлена робочих місць і соціального захисту, права на творчу

працю і пенсійне забезпечення.

Формування мети статті. Мета дослідження полягає в аналізі розвитку народних художніх промислів Гуцульщини з метою їх використання у галузі туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ремесла на Гуцульщині та й в Україні загалом мають багатовікову історію. Зародилися вони ще за умов натурального господарства як допоміжні домашні заняття. Промисли ж з'явилися на пізнішому етапі розвитку суспільно-економічних відносин – при товарному виробництві, тобто були призначені для продажу на ринку.

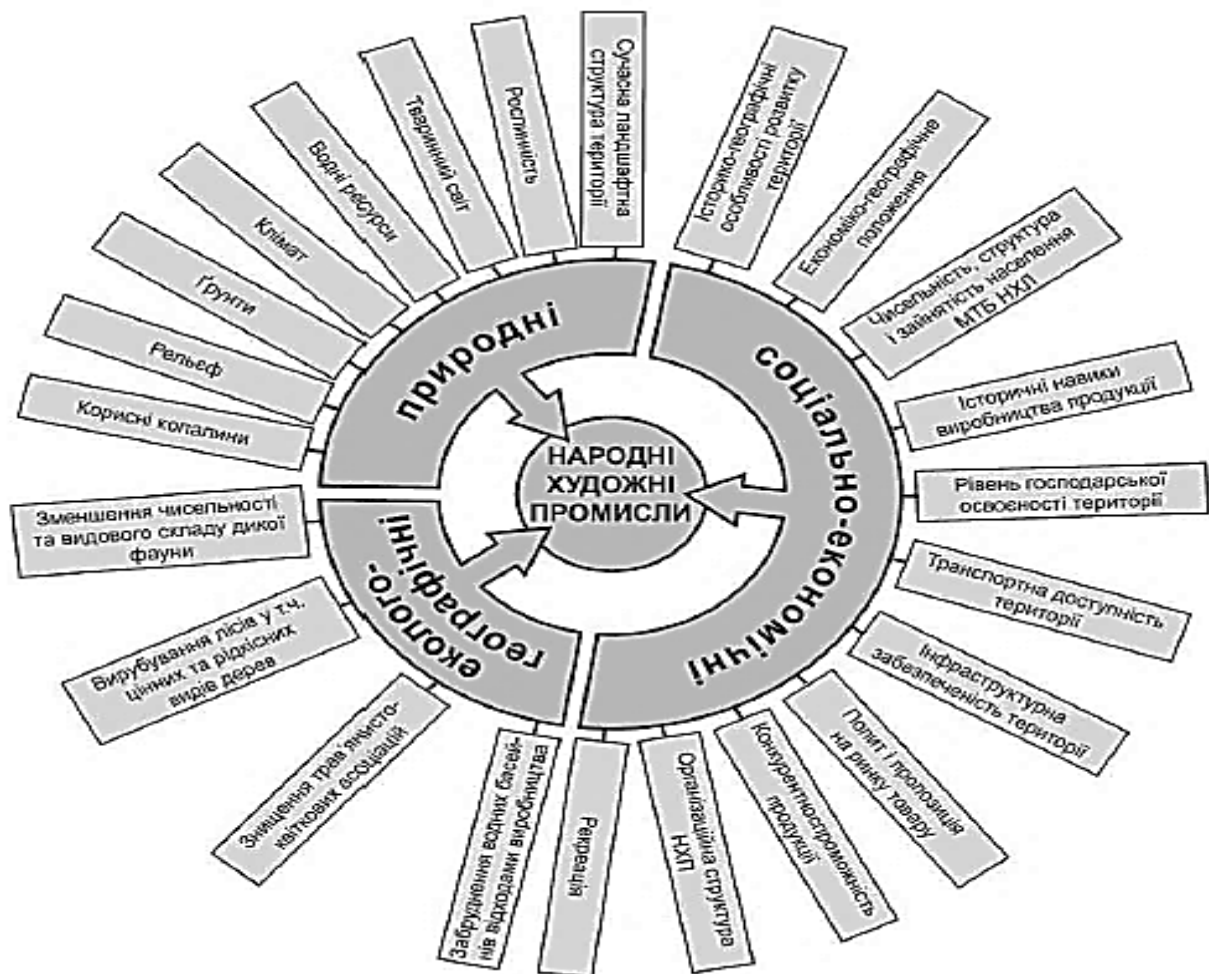
Виникнення, формування й поширення кожного виду народного промислу зумовлено рядом причин. Специфіка природних умов району, наявність сировини, вільного часу та ряд інших факторів сприяли тому, що традиційні народні промисли, як одна із головних ознак культурної самобутності регіону, збереглися на Гуцульщині досить добре [Vax I.,

2005].

На виникнення народних художніх промислів (НХП) Гуцульщини важливий вплив мають природні чинники, основними з яких є: орографічні особливості території, клімат, ґрунти, рослинність, тваринний світ, водні ресурси та інші (рис. 1).

Особливість рельєфу території як чинник визначає осередки розвитку таких галузей НХП, як: виготовлення одягу (*натільний одяг, плечовий одяг, поясний одяг, верхній жіночий одяг, доповнення до одягу, головні убори*), вироби зі шкіри: верхнє хутряне вбрання (*кожухи і кептарі*), головні убори, взуття (*постоли, черевики і чоботи*).

На території Гуцульщини розвідано понад 100 родовищ 20 видів корисних копалин. Багата вона й на будівельні матеріали. Важливою сировиною для керамічних виробів є глина. Наявність сировини зумовила виникнення центрів кераміки у селах Пістинь, Старі Кути, смт. Кутах та м.Косові.

У ґрунтовому покриві широко представлені буроземи, дерново-торф'янисті ґрунти. Оглеєні ґрунти використовуються для виготовлення форм, за допомогою яких майстри із художнього металу відливають вироби із бронзи та латуні [Progochuk M., 2013].

Клімат території визначається як помірно-континентальний. За кліматичними показниками Гуцульщину поділяють на п'ять термічних зон: тепла Передкарпатська, помірна, прохолодна, помірно-холодна та холодна зони [Vax I., 2010]. Відповідно до кліматичних особливостей регіону історично сформувалися такі галузі виробництва НХП: виготовлення одягу, виробів зі шкіри.

Густа річкова мережа на території краю зумовлена значною зволоженістю Карпат. Основними водотоками є річки Бистриця Надвірнянська, Прут, Рибниця, Пістинька, Черемош та інші. Водні ресурси використовуються у художньому ткацтві (миття та фарбування вовни, ваління ліжників), виробках зі шкіри (вичинка шкіри), вишивальництві (виготовлення та фарбування ниток).

Художні ремесла і промисли – сільські та міські – стали основою для виникнення в XIV ст. цехів, а, пізніше, у XVII-XVIII ст. – більш досконалої організаційно-виробничої структури. Її основою, як і всіх попередніх, була ручна праця – мануфактура [12].

Примітивні ремісничі вироби XVII-XVIII ст., насамперед домашнього вжитку, дозволили до середини XIX ст. сформувати базу для подальшого удосконалення як техніки виробництва, так і довершеності виробів. Наприкінці XIX - початку XX ст. розвиток народних промислів та ремесел зазнавав і розквіту, і спадів, що було викликано багатьма чинниками (податкові утиски держави, залежність від скупників, конкуренція, повільне впровадження передових технологій тощо). У роки тоталітарного режиму художні ремесла та промисли перебували під постійним наглядом панівної ідеології. Це, зокрема, виявлялося у підпорядкуванні їх певним державним структурам, забороні творення традиційних речей релігійного характеру, що містили в собі національні риси, матеріальному та в інших формах стимулювання народних майстрів до створення в руслі так званої "соціалістичної культури".

В. Шухевич писав, що в жодному іншому закутку Русі домашні промисли не відігравали такої важливої ролі, як на Гуцульщині [Klapchuk V., 2009]. У Косівському районі в

60-80-х рр. XX ст. виробництво художньої та сувенірної продукції мало вагому частку в зайнятості й доходах населення. Виробничо-художні підприємства Косова, Вижиці, Путилі, сувенірні цехи майже в усіх лісокомбінатах та навіть в колгоспах у кожному гуцульському районі з року в рік нарощували обсяги своєї продукції. Вони мали ринки збуту в республіках колишнього Радянського Союзу.

Продукція Косівського виробничо-художнього об'єднання «Гуцульщина», асортимент якої складався з-понад 500 видів, мала широкий ринок збуту всередині країни, а також відправлялась у 20 країн світу. А грошові надходження від сувенірної продукції становили в 1970-1980-х рр. вагому статтю доходів гуцульських колгоспів. Гуцульщина та її народне мистецтво привернули увагу прогресивної інтелігенції, зусиллями якої у 1888 р. було засноване «Гуцульське об'єднання кустарних промислів у Коломій», а в 1895р.– школа народного промислу [Gumenyuk G., 2011].

Безперечно, народні художні промисли у 1970–1980-х рр. стали важливим чинником економічного розвитку Гуцульщини (зайнятість населення і високі на той час заробітки). Проте це мало як позитивні, так і негативні сторони.

До позитивних можна віднести те, що значна кількість мешканців Гуцульщини мали сталі й непогані заробітки, їм йшов трудовий стаж, що гарантувало пенсійне забезпечення.

До негативних сторін можна віднести наступні:

1. Концентрація виготовлення художніх виробів на спеціалізованих підприємствах, масове їх тиражування мали згубний вплив на самобутнє мистецтво. Технічний прогрес, зростання машинного виробництва предметів широкого вжитку загалом підривали природну основу народного мистецтва, нівелювали творчу індивідуальність народного майстра.

2. Великий приплив бажаючих займатися художніми ремеслами, серед яких чимало тих, що не мали ні нахилів і здібностей, ні практичних навичок, що призвело до масового виготовлення виробів низької якості.

З початку економічного спаду в 1990-х рр. розвиток художніх ремесел почав повертатися у стихійне русло, культурний ландшафт Гуцульщини став втрачати виразні етнографічні риси. З розвалом художньо-виробничих підприємств народні майстри залишилися віч-навіч зі своїми проблемами (придбання сировини, збут продукції та ін.). Вони не мали пос-

тійних заробітків, страхового стажу, і звичайно не сподівалися на пенсійне забезпечення [Pelypejko I., 1998].

Сьогодні як і справжні народні майстри, так і ті, що застосовують дешеві технології, а отже, виготовляють вироби низького художньо-якісного рівня, стоять перед гострою проблемою збуту своїх виробів і соціально незахищені [Klarchuk V., 2009].

Функцію захисту народних традицій бере на себе, головним чином, держава, принаймні, повинна брати, надаючи підтримку цій традиційній сфері культури шляхом цілеспрямованих дій щодо збереження та розвитку народних художніх промислів, і має розглядатися як важлива складова державної культурної політики.

Інструментами стимулювання розвитку народної культури, а також і туризму в контексті формування загальнонаціональної ідентичності стали державні програми: Програма збереження, відродження та розвитку народних художніх промислів на 2007-2010р. (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 768); Програма розвитку краєзнавства на період до 2010 року (Постанова Кабінету Міністрів України від 10.06.2002р. № 389); Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки (Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2002р. №583) [Uryadovyy portal, 2007].

Проте у довгострокових програмах і стратегіях не надається належної уваги розвитку культурного туризму як чинника сталого регіонального розвитку. Чинника – відродження пам'яток історії та культури, традиційної народної культури, народних промислів, ремесел тощо.

Аналізуючи сучасний стан галузі, можна виділити такі основні проблеми:

- занепад мистецьких осередків;
- практично зруйнована матеріально-технічна база підприємств народних художніх промислів;
- призупинена активна підготовка молоді зміни, фахівців, зникли школи майстерності, зруйнована мережа спеціалізованих навчальних закладів – важлива середня ланка у підготовці кадрів (фактично функціонують та дають хороші результати лише Косівський ІДПМ та Яворівська школа різьбярства);
- більшість майстрів позбавлена робочих місць і соціального захисту, права на творчу працю, пенсійне забезпечення, передачу унікальних художніх традицій молодому поколінню;

- неефективність політики державної підтримки народних майстрів, стимулювання роботи їх творчих спілок та об'єднань;

- втрачені традиційні ринки збуту готової продукції. Продукуються вироби низькопробні та далекі від народної традиції, які витісняють із ринку автентичних носіїв етномистецької традиції;

- недостатній рівень розвитку рекламно-інформаційного складника роботи осередків народних промислів. Національна культурна спадщина пропагується несистемно і неефективно, що ускладнює її використання для розвитку культурного туризму [Bordun O., 2011].

Вищевказані проблеми визначаються недосконалістю нормативно-правової бази, занепадом традиційних осередків, руйнацією матеріально-технічної бази підприємств, скороченням мережі спеціалізованих навчальних закладів, втратою традиційних ринків збуту продукції. Вирішення всіх цих проблем є неможливим лише на регіональному рівні, отже просто необхідною підтримка на державному рівні охорони, відродження та розвитку народних художніх промислів [Vax I., 2009].

Для популяризації виробів народних художніх промислів необхідно створити державний реєстр майстрів народного мистецтва, карту з розміщенням осередків традиційного народного мистецтва та народних художніх промислів. Це дасть можливість краще ознайомитись туристам з майстрами регіону.

Слід наголосити, що принципи і методи промислового розвитку з планування та механізації художнього процесу, поділ його на окремі операції згубно діяли на декоративно-прикладне мистецтво. Лише справа індивідуальна, сімейна чи родинна дають невичерпні можливості для розвитку народних ремесел, творчості майстрів. А тому районним радам та райдержадміністраціям, селищним та сільським радам необхідно надати дієву і реальну допомогу.

У цьому аспекті особливо продуктивною може бути співпраця народних майстрів з українськими музеями. Вдалими прикладами пошуку нових форм співпраці є вже налагоджений зв'язок регіональних осередків народних промислів із такими закладами. Народні майстри в цьому випадку виступають постачальниками мистецької та сувенірної продукції до музеїв, створюючи нові форми дозвілля та послуг. Відповідно, музей може бути місцем продажу творів народних умільців, фондом для збереження найкращих мистецьких виробів, виставковим майданчиком, місцем для

проведення лекцій, майстер-класів. Це все сприятиме активізації туризму.

Неабияку цікавість для туристів представляють твори народного мистецтва, що можна придбати як сувеніри. У вітчизняних та іноземних туристів існує стійкий попит на автентичні вироби народних майстрів, а це, в свою чергу, потребує створення розгалуженої мережі спеціалізованих крамниць і салонів із продажу українського сувеніру [Symochko G., 2011].

Організація масових туристичних свят та фестивалів, проведення майстер-класів є надійним способом привабити до туристичних центрів тисячі туристів. Це вже має та буде мати ще більший позитивний економічний ефект на розвиток туристичної галузі Гуцульщини. Народні умільці, які демонструють і продають свої вироби, на таких заходах зустрічаються з величезною кількістю потенційних споживачів, що сприяє їхньому розвитку та рекламі. Нажаль інформації про ті чи інші події, які відбуваються на території Гуцульщини, зазвичай мало. Про них більше відомо на місцевому (частково регіональному) рівні, а на всеукраїнському та міжнародному рівнях інформації дуже мало або вона відсутня взагалі.

До найбільш популяризованих заходів належить фестиваль «Прикарпатський вернісаж» в Івано-Франківську, де умільці з усієї України демонструють вишивку, писанки, ліжники, ткані речі, взірці гончарства, ковальства, вироби з лози та інші ужиткові речі ручного виконання. Цікавий фестиваль і тим, що на ньому можна не лише особисто поспілкуватися з майстрами народних промислів, а й побачити сам процес їх творчості. Проводяться також майстер-класи, працює виставка-продаж [Gumenyuk G, 2010]. Відомими є «Лудинфест» в Косові, Свято майстрів народних художніх промислів «Гуцульщина – перлина народного мистецтва» в Яворові та Косові, фестиваль «Великдень у Космачі», Вернісаж гуцульських ліжників «Барвограй» у Яворові.

Ще одним прикладом використання народних ремесел Гуцульщини в сучасному туристичному бізнесі є їх включення до комплексних туристичних турів та програм. Так, наприклад, нещодавно найвідоміші музеї Верховинщини та Коломиї, де експонуються твори народних умільців, увійшли до захоплюючого туристичного маршруту Прикарпаття, який називається «Зелене кільце Карпат».

Допомогти майстрам у визначенні шляхів законодавчого врегулювання правових, еконо-

мічних, соціальних та організаційних відносин у сфері ремісничої діяльності як складника малого підприємництва – мета ухваленої Урядом Концепції Закону України „Про ремісничу діяльність” (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2010 р. № 1791-р). У документі, зокрема, зазначається, що реалізація закону сприятиме збереженню, подальшому розвитку та підвищенню престижу ремісничої діяльності, формуванню у суспільній свідомості образу ремісника як вітчизняного виробника товарів та послуг, який зберігає та розвиває національні культурні й виробничі традиції. Це конкретні кроки, що сприятимуть відновленню старовинних та освоєнню новітніх технологій виробничих процесів, збереженню і розвитку національних культурних й виробничих традицій та звичайно, що є дуже важливим, просуванню продукції на ринок [Bordun O., 2011].

Проте, актуальними залишаються ще такі питання, як:

- створення Всеукраїнської інформативної бази всіх заходів у галузі народного мистецтва в регіонах;
- організація постійно діючих семінарів та творчих лабораторій, які б стимулювали обмін досвідом і сприяли налагодженню творчих зв'язків між центрами народної творчості;
- налагодження видавничої діяльності, видання посібників, методичних розробок, словників, підручників, довідкових матеріалів та енциклопедій з питань народного мистецтва [Uryadovyy portal, 2007].

Отже, завдяки розвитку туристичної галузі Україна сьогодні має рідкісну можливість зберегти свої унікальні народні промисли як джерело неповторної краси та гордості за наш народ. Художня цінність унікальних речей, зроблених руками майстра, не стала меншою, а, навпаки, із часом вона зростає. В основу планування розвитку туристичної галузі має бути покладена ідея природно-історико-етнографічного складника, яка базуватиметься на найбільш раціональному використанні територіальних поєднань природних умов, ресурсів, історичних та архітектурних пам'яток. Окрему увагу заслуговує збереження та підтримка культурної спадщини, розвиток традиційних промислів і мережі продажу їх виробів для туристів.

Висновок. Сьогодні етнокультурний ландшафт Гуцульщини є унікальним не тільки в Україні, але й у світі. Тому його збереження важливе не тільки для самих гуцулів, а й для всієї людської цивілізації. Збереження таких

територій є альтернативою змінам довкілля на глобальному рівні та прикладом стійкого природокористування. Разом із цим культурний ландшафт має стати привабливим для розвитку рекреаційно-туристичної індустрії.

Для найбільш ефективного здійснення культурної політики на Гуцульщині і в Україні загалом дуже важливо враховувати та застосовувати досвід інших країн, яким вдається уникати негативних явищ. Розвиток народного мистецтва треба спрямувати на збільшення випуску вітчизняних художніх виробів з умовою неодмінного підвищення їх національної виразності й художньо-естетичного рівня, розширення асортименту шляхом розробки цікавих нових і відтворення традиційних зразків.

Проте спершу важливо поліпшити організаційне та методичне забезпечення підготовки фахівців у галузі народного декоративно-ужиткового мистецтва та запровадити навчання з підготовки фахівців народного декоративного мистецтва для загальноосвітніх навчальних закладів. А також посилити роботу зі створення комплексної програми пропаганди та популяризації народного мистецтва засобами масової інформації.

References

1. Bordun O. Yu. Strategiya vykorystannya centriv narodnyx remesel yak obyektiv piznavalnogo ta kulturnogo turyzmu Karpatskogo regionu Ukrayiny / O.Yu.Bordun // [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://bookclub.in.ua/book>.
2. Vax I.S. Do istoriyi doslidzhennya geografiyi narodnyx xudozhnix promysliv na Guczulshhyni / I.S. Vax // Istoriya ukrayinskoyi geografiyi. – Vyp. 12. – Ternopil: Pidruchnyky ta posibnyky, 2005. – S.66-69.
3. Vax I.S. Terytorialni osoblyvosti rozvytku j poshyrennya narodnyx xudozhnix promysliv / I.S. Vax // Naukovyj visnyk Cherniveczkogo universytetu: zb. nauk. pracz. – Vyp. 361. – Seriya: geografiya. – Chernivci: Ruta, 2010. – S. 151-160.
4. Vax I.S. Suchasnyj stan ta problemy narodnyx xudozhnix promysliv Galyczkoyi Guczulshhyny / I.S. Vax // [Elektronnyj resurs] .– Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nzvdpu_g

eogr/2009_18/sychanuu%20stan.

5. Gumenyuk G. Znachennya narodnyx xudozhnix promysliv Guczulshhyny u rozvytku turyzmu na Prykarpatti / G. Gumenyuk, V.Shykerynecz // Girska shkola Ukrayinskyx Karpat, №10 (2013). – Ivano- Frankivsk: VDV CIT Prykarpatskogo nacionalnogo universytetu imeni Vasylya Stefanyka, 2013. – S.170-175.

6. Gumenyuk G.M. Narodni xudozhni promysly Guczulshhyny yak vazhlyvyj chynnyk ekonomichnogo rozvytku / G.M. Gumenyuk // Karpatskyj kraj, №1(4). – Ivano - Frankivsk: VDV CIT Prykarpatskogo nacionalnogo universytetu imeni Vasylya Stefanyka, 2011. – S.204-214.

7. Derzhavna programa zberezhenya, vidrozhennya ta rozvytku narodnyx xudozhnix promysliv na 2007–2010 roky` (vid 23 travnya 2007, № 768) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP070768.

8. Klapchuk V.M. Guczulshhyna ta guczuly: ekonomika i narodni promysly` (druga polovyna XIX – persha tretyna XX st.): Monografiya / V.M.Klapchuk. – Ivano-Frankivsk: Foliant, 2009. – 508 s.

9. Pelypejko I.A. Mij ridnyj kraj: Pryroda, gospodarstvo, naseleennya Guczulshhyny: Navch. posib./ I.A. Pelypejko.– Kosiv: Pysanyj Kamin, 1998. – 112 s.

10. Prorochuk M.M. Nacionalnyj pryrodnyj park «Guczulshhyna»: Monografiya / M.M. Prorochuk, Yu.P. Stefurak, V.P. Brusak, L.M.Derzhypilskyj. – Lviv: NVF «Karty i atlasy», 2013. – 408 s.

11. Symochko G.V. Etnoturystychni resursy yak vazhlyva skladova rozvytku turystychnoyi galuzi regionu / G.V. Symochko // Rekreacijnyj potencial Prykarpattya: istoriya, suchasnyj stan, perspektyvy`.–Vyp. 3: Materialy mizhnarodnoyi naukovoyi konferenciyi «Turyzm i rozvytok regionu» / Prykarpatskyj nacionalnyj universytet im. V. Stefanyka.– Ivano-Frankivsk «Foliant», 2011.– S. 33.

12. Xudozhni remesla Ukrayinskyx Karpat [Elektronnyj resurs] .– Rezhym dostupu: <http://carpathians.eu/karpatskii-narod/zhitja-i-pobut/pobut/ khudozhni-rem>.

Наталья Анипко, Оксана Смык, Виктория Винтоняк. Народные художественные ремесла и промыслы Гуцульщины, их значение для развития туризма (на примере Косовского района Ивано-Франковской области). В статье рассмотрены исторические аспекты развития народных художественных ремесел и промыслов Гуцульщины и их роль в туризме и жизни местного населения. Проанализировано современное состояние отрасли и выявлены основные проблемы, замедляющие ее развитие. Освещены предложения, способствующих охране и сохранению народных художе-

ственных промыслов, их популяризации как важной составляющей развития туризма на Гуцульщине.

Ключевые слова: народные художественные промыслы, ремесла, ресурсы, туризм, Гуцульщина.

Natalia Anipko, Oksana Smyk, Viktoriia Vintoniak. Folk arts crafts and handicrafts of Hutsul region, their meaning in the development of tourism (on the example of the Kosiv district of the Ivano-Frankivsk region). The article considers historical aspects of folk arts crafts development in Hutsul region, and their role in tourism and life of local people. The current state of the tourism industry is analyzed and the main problems that slow down its development are revealed. Some proposals that will promote the protection and preservation of folk arts crafts, their popularization as an important component of the development of tourism in Hutsul region are highlighted.

Hutsul region is a kind of national culture oasis, the richest historical and ethnographic region of Ukraine with its unique culture, folklore, decorative and applied arts. This part of our country brightly reflects the national soul, way of life, traditions, values of the Ukrainian people, and is of great interest for domestic and foreign tourists.

The purpose of the research is to analyze the development of folk arts crafts of Hutsul region for its further use in the field of tourism.

The pearl of the Hutsul region is Kosiv district. Colorful embroidery, rugs and lizhnyky, picturesque Easter eggs(pysanky), carved wood products and metal art products enrich the treasury of Ukrainian folk art. They are known in many countries around the world.

In the conditions of accelerated scientific and technological progress, the active human's influence on the environment and urbanization processes, the preservation of the authentic culture of Hutsul region and folk arts crafts in this region, becomes an important condition and guarantee of their balanced, effective socio-economic development. The prospects of such territories are possible due to the development of various types of tourism, especially ethno-tourism and ecotourism.

The use of folk arts crafts centers in the tourism industry of Hutsul region will promote both the improvement of living standards of the rural population, which is engaged in handicrafts, as well as discovering and popularization of unique culture of this part of Ukraine. Therefore, the study of the Hutsul region folk arts crafts features and the restoration of traditional for the mountain population handicrafts is especially relevant nowadays. It is an important factor in the economic development of this territory.

Key words: folk arts crafts, handicrafts, resources, tourism, Hutsul region.